

Preses relīze

Luksemburgā, 2022. gada 1. jūnijā

Mazo uzņēmumu konkurētspēja ar ES atbalstu gandrīz nav uzlabojusies

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) ir būtiski ES ekonomikai. Taču tie nav patiesi guvuši labumu no ES rīcības, kuras mērķis ir uzlabot to konkurētspēju, kā secina Eiropas Revīzijas palāta šodien publicētajā īpašajā ziņojumā. ES fondi stimulēja MVU vēlmi veikt ieguldījumus, bet fondu ietekme un efektivitāte uz konkurētspēju bija samērā ierobežota, jo lielākā daļa atbalstīto MVU vienkārši neguva patiesu labumu no ES atbalsta. Revidenti mudina Eiropas Komisiju un dalībvalstis labāk izmantot ES finansējumu, lai efektīvi palīdzētu MVU.

Mazie un vidējie uzņēmumi ir galvenais ES ekonomikas balsts – tajos nodarbinātas gandrīz divas trešdaļas (63 %) ES darbaspēka, un tie rada pusi (52 %) no ES pievienotās vērtības. Taču dažkārt tiem ir grūtības konkurēt ar lielākiem uzņēmumiem. ES īsteno politiku, kuras mērķis ir atbalstīt MVU, jo īpaši ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) starpniecību. 2014.–2020. gada periodā ERAF finansēto programmu ietvaros MVU konkurētspējas uzlabošanai piešķīra vairāk nekā 40 miljardus EUR, un, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, tika piešķirti papildu ES līdzekļi. Tomēr ES revidenti ir secinājuši, ka tas nepadarīja MVU ievērojami konkurētspējīgākus.

“Mazie un vidējie uzņēmumi – kā ES ekonomikas mugurkauls – ir jāatbalsta darbības uzsākšanā un paplašināšanā, un tie šādu atbalstu ir pelnījuši,” sacīja par revīziju atbildīgais ERP loceklis Pietro Russo. *“Tomēr ERAF atbalsts pēdējos gados nav būtiski mainījis MVU vispārējo konkurētspēju, un tas rada šaubas par ieguvumiem no ES rīcības šajā jomā.”*

Eiropas Savienībā ir vairāk nekā 20 miljoni MVU. Bija paredzēts, ka līdz 2019. gada beigām no ERAF tieši atbalstīs 800 000 no tiem. Taču ERAF regulā dalībvalstīm nebija noteikts izstrādāt stratēģijas, kā vislabāk palielināt MVU konkurētspēju, tādējādi ir gūti nodrošināt to, ka ES finansējums tiek novirzīts uzņēmumiem un teritorijām ar vislielāko izaugsmes potenciālu. Vidēji katram MVU, kas saņem atbalstu no ERAF programmām, tika piešķirti aptuveni 42 000 EUR. Tomēr aiz šī skaitļa slēpjas ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm – faktiskā finansējuma summa vienam projektam svārstījās no aptuveni 392 000 EUR Austrijā līdz mazāk nekā 1000 EUR Īrijā. ES revidenti brīdina, ka var būt problemātiski finansēt lielu skaitu MVU, jo maza mēroga projekti var nesasniegt kritisko masu, kas vajadzīga, lai patiesi mainītu MVU konkurētspēju.

Praksē lielākā daļa ERAF līdzekļu tika paredzēti atbalstam, īstenojot atsevišķus projektus, kas vērsti uz atsevišķiem MVU. Tomēr revīzija liecina, ka šiem projektiem bija tikai ierobežota plašāka ietekme, tādējādi samazinot ES atbalsta globālo ietekmi. Dažos gadījumos ERAF finansējums pat

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

negatīvi ietekmēja ekonomikas perspektīvas tiem MVU, kuri atbalstu nesaņēma, bet konkurēja tajos pašos tirgos. Revidenti arī norāda, ka projekti parasti pievēršas konkrētam konkurētspējas faktoram, neveicot pasākumus, lai nodrošinātu projektu efektivitāti vai reaģētu uz uzņēmumu vajadzībām plašākā nozīmē, piemēram, vajadzību atrast kvalificētu darbaspēku, risināt regulatīvos šķēršļus un tikt galā ar administratīvo slogu. Revidenti konstatēja, ka šā iemesla dēļ daži MVU saņēma ievērojamus resursus, bet neuzlaboja savu vispārējo konkurētspēju.

Revidenti apgalvo, ka arī citi elementi kavēja ES atbalsta efektivitāti, tostarp atlases procedūras, kas kopumā bija pārāk pieticīgas un nebija izstrādātas tā, lai finansējumu piešķirtu konkurētspējīgākajiem projektiem. Lielākajai daļai priekšlikumu, kas ieguva obligāto attiecināmības punktu skaitu, piešķīra finansējumu, neveicot salīdzinošo novērtēšanu vai nerīkojot pieteikumu konkursu. Netika ņemti vērā tādi faktori kā konkurētspējas ilgtspējīga palielināšana vai tirgus paplašināšanās, savukārt inovāciju vai pētniecības un izstrādes aspektam bija tikai neliela ietekme uz lēmumiem. Tā rezultātā ES līdzekļi netika novirzīti galvenokārt visdaudzsolāšākajiem MVU.

Visbeidzot, revidenti apšaubā šo līdzekļu pievienoto vērtību. Viņi norāda, ka lielākā daļa MVU tāpat būtu veikuši līdzīgus ieguldījumus – ar publisko finansējumu vai bez tā –, apstiprinot, ka attiecībā uz šāda veida ES atbalstu pastāv liekās palīdzības risks; ERP uz to ir vērsusi uzmanību vairākkārt.

Vispārīga informācija

Eiropas Savienībā MVU ir uzņēmumi, kuros ir mazāk nekā 250 darbinieku un kuru gada apgrozījums nepārsniedz 50 miljonus EUR vai gada bilance – 3 miljonus EUR. Vienas no lielākajām ES programmām, kurās sniedz finansiālu atbalstu MVU, ir Eiropas strukturālie un investīciju fondi (ESI fondi) un jo īpaši Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF). 2014.–2020. gada periodā no ERAF finansētajām programmām piešķīra 54,4 miljardus EUR ar MVU saistītiem pasākumiem, nosakot konkrētas prioritātes, kuras sauc par tematiskajiem mērķiem. Lielākā daļa ERAF tematisko mērķu var tieši vai netieši veicināt MVU konkurētspējas palielināšanu. 3. tematiskajam mērķim “MVU konkurētspējas uzlabošana” līdz 2021. gada jūnijam ir piešķirts otrs lielākais ERAF finansējums 40,3 miljardu EUR apmērā no kopējās summas 201,5 miljardi EUR. Kopumā trīs ceturtdaļas no ERAF finansējuma MVU (75 %) piešķir tiešā atbalsta veidā.

Īpašais ziņojums 08/2022 “ERAF atbalsts MVU konkurētspējai: izstrādes nepilnības mazina finansējuma efektivitāti” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu).

Šā gada maijā ERP publicēja arī īpašo ziņojumu par [ES programmām, kuru mērķis ir palīdzēt MVU piekļūt starptautiskajiem tirgiem](#).

Ar īpašajiem ziņojumiem ERP iepazīstina Eiropas Parlamentu un ES Padomi, kā arī citas ieinteresētās personas, tostarp valstu parlamentus, nozaru ieinteresētās personas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus. Lielākā daļa no mūsu ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem tiek ieviesta.

Kontaktinformācija presei

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer damijan.fiser@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547